

TRONDHEIM KOMMUNE

TRONDHEIM KOMMUNES

**SPESIELLE
KONTRAKTSBESTEMMELSER
FOR
ENTREPRISEKONTRAKTER**

NS 8405

Som generelle kontraktsbestemmelser gjelder NS 8405 Norsk bygge - og anleggskontrakt andre utgave 2008 med de presiseringer og endringer som er angitt nedenfor.

Endringer og presiseringer til NS 8405 er angitt i kronologisk rekkefølge med henvisning til aktuelle bestemmelse i standarden.

INNHALDSFORTEGNELSE

DEFINISJONER - BYGGHERRE (NS 8405 pkt 2.2)	5
KONTRAKTSDOKUMENTER (NS 8405 pkt. 3.1)	5
PARTENES REPRESENTANTER (NS 8405 pkt 6)	5
VARSLER OG KRAV (NS 8405 pkt 8)	5
SIKKERHETSSTILLELSE (NS 8405 pkt 9)	6
Generelle bestemmelser (NS 8405 pkt 9.1)	6
Byggherrens sikkerhetsstillelse/reduksjon av sikkerhet (pkt 9.3 og 9.4)	6
FORSIKRING (NS 8405 pkt 10)	6
Entreprenørens plikt til å holde kontraktarbeidet forsikret (NS 8405 pkt 10.1)	6
Kontroll (NS 8405 pkt 10.3)	6
Forsikring ved ombyggingsarbeider (NS 8405 pkt 10.4)	6
KRAV TIL UTFØRELSE (NS 8405 pkt 11)	7
Utførelse (NS 8405 pkt 11.1)	7
FORHOLD PÅ BYGGEPLASSEN (NS 8405 pkt 12)	7
Lov, offentlige forskrifter og vedtak (NS 8405 pkt 12.1)	7
Byggeplassledelse (NS 8405 pkt. 12.2)	7
Bytte av nøkkelpersonell (NS 8405 pkt. 12.2 annet punktum)	8
Bytte av personell	8
Erstatningspersonell	8
BYGGHERRENS RETT TIL Å FØRE KONTROLL (NS 8405 pkt 14.1)	9
Innsynsrett	9
BRUK AV UNDERENTREPRENØR - GENERELT (NS 8405 pkt 15)	9
ENTREPRENØRENS FREMDRIFTSPLAN (NS 8405 pkt 18)	10
BYGGHERRENS MEDVIRKNINGSPLIKT (NS 8405 pkt 20)	11

RETTE TIL Å PÅLEGGE ENTREPRENØREN ENDRINGER (NS 8405 pkt 22.1)	11
ENTREPRENØRENS KRAV PÅ FRISTFORLENGELSE (NS 8405 pkt. 24.1)	11
ENTREPRENØRENS VARSEL OM VEDERLAGSJUSTERING (NS 8405 pkt 25.3)	11
Regulering i uendret byggetid	11
REGNINGSARBEID - VARSLER (NS 8405 pkt 25.8)	12
PARTSUENIGHET (NS 8405 pkt 26)	13
Utførelsesplikt ved uenighet(NS 8405 pkt. 26.1)	13
Midlertidig tvisteløsning (NS 8405 pkt 26.2)	13
Entreprenørens søksmål (NS 8405 pkt 26.3)	13
MENGDEKONTROLL (NS 8405 pkt 27.2)	13
FREMDRIFTSBETALING (NS 8405 pkt 28)	13
GENERELLE BETALINGSBESTEMMELSER (NS 8405 pkt 29)	13
Fakturering og betaling (NS 8405 pkt 29.1)	13
REGNINGSARBEIDER (NS 8405 pkt. 31)	14
OVERTAKELSE (NS 8405 pkt 32)	14
Forberedelse til overtakelsesforretning (NS 8405 pkt. 32.2)	14
Overtakelsesforretning (NS 8405 pkt. 32.3)	14
Byggherrens rett til å nekte overtakelse (tillegg til NS 8405 pkt 32.5)	14
Byggherrens urettmessige brukstakelse (NS 8405 pkt. 32.8)	15
SLUTTOPPGJØR (NS 8405 pkt 33)	15
Sluttoppstilling med slutfaktura (NS 8405 pkt 33.1)	15
DAGMULKT VED FORSINKELSE (NS 8405 pkt. 34)	15
Dagmulktbelagte frister (NS 8405 pkt 34.1)	15
Dagmulkts størrelse (NS 8405 pkt. 34.3)	16
Varslingsplikt (NS 8405 pkt 34.4)	16
UTBEDRING (NS 8405 pkt 36.2)	16
AVBESTILLING OG OPPSIGELSE (NS 8405 pkt. 38)	16
TVISTER (NS 8405 pkt 43)	16
Foreløpig oppmannsavgjørelse (NS 8405 pkt 43.1)	16

Twisteløsning (NS 8405 pkt 43.3 og 43.4)	17
TILLEGG TIL NS 8405	17
Prøvedrift (tillegg til NS 8405)	17
Gjennomføring av prøvedrift	17
Prøvedriftsperiodens lengde	18
Entreprenørens plikter	18
Byggherrens plikter	18
Overtakelse	19
Opsjoner (tillegg til NS 8405)	19
Reklame og kontakt med media (tillegg til NS 8405)	19
Reklame	19
Kontakt med media	19
Trondheim kommunes miljøkrav og miljøoppfølgingsplan (tillegg til NS 8405).	19
Direktekrav mot entreprenørens kontraktsmedhjelpere (tillegg til NS 8405)	20
Brudd på konkurranselovgivningen -heving (tillegg til NS 8405)	20
TRONDHEIM KOMMUNES SERIØSITETSBESTEMMELSER	20
HMS -kort	20
Pliktig medlemskap i leverandørregister	21
Pliktig bruk av byggherrens elektroniske registreringssystem HMSREG	21
Krav om faglærte håndverkere	22
Lærlinger	22
Rapporteringsplikt til Sentralskattekontoret for utenlandssaker	23
Internkontroll. Sikkert, helse og arbeidsmiljø (SHA)	23
Krav til lønns - og arbeidsvilkår	25
Egenrapportering om seriøsitet	26
Bruk av underentreprenører, herunder innleid arbeidskraft	26
Revisjon	26
Skatter og avgifter	27
MISLIGHOLDT KONTRAKTSFORPLIKTELSE - KONSEKVENNS FOR SENERE KONKURRANSER	27
Vedlegg:	28

1. DEFINISJONER - BYGGHERRE (NS 8405 pkt 2.2)

Trondheim kommune er byggherre.

2. KONTRAKTSDOKUMENTER (NS 8405 pkt. 3.1)

NS 8405 pkt. 3.1 utgår og erstattes av følgende bestemmelse:

Kontrakten består av følgende dokumenter:

- a) kontraktsformularet
- b) Trondheim kommunes kontraktsbestemmelser for bygge - og anleggsarbeider NS 8405
- c) referater og annet skriftlig materiale fra forhandlinger eller oppklarende drøftelser, som er godkjent av begge parter.
- d) skriftlige avklaringer og eventuelle referater eller skriftlig materiale fra befaringer eller konferanser avholdt før tilbudet ble inngitt.
- e) byggherrens tilbuds - eller konkurransegrunnlag
- f) entreprenørens anbud eller tilbud
- g) NS 8405

Ved motstrid gjelder dokumentene i ovennevnte rekkefølge.

3. PARTENES REPRESENTANTER (NS 8405 pkt 6)

Entreprenøren, eller den som opptrer på entreprenørens vegne, plikter å sette seg inn i de relevante delegasjons - og fullmaktsbestemmelser som gjelder for kommunen.

Prosjektleder er byggherrens representant.

Byggeleder skal ta seg av byggherrens forhold på byggeplassen.

Byggeleder og prosjektleders fullmakt gjelder de beslutninger som er nødvendig for fremdriften på byggeplassen. Byggeleder og prosjektleder har fullmakt til å avvise krav om endringer.

Byggherrens oppdragsgiver, leietaker, prosjekterende/rådgiver og bruker kan ikke påføre byggherren forpliktelser uten særlig fullmakt.

4. VARSLER OG KRAV (NS 8405 pkt 8)

Alle varsler og krav som påvirker kontrakten mht. pris, kvalitet eller fremdrift, skal varsles elektronisk. Byggherren har anledning til å kreve at entreprenør registrerer endringer i byggherrens elektroniske endringshåndteringsverktøy. Varsler som er innført i byggemøtereferat iht. NS 8405 punkt 7.1 må gjentas ved elektronisk varsling.

NS 8405 pkt 8 tredje ledd kommer ikke til anvendelse på endringskrav og forespørsler som fremsettes for første gang i eller i forbindelse med sluttoppgjøret.

Byggherrens endringshåndteringsrutine krever at to fra byggherren behandler endringen. Entreprenøren er inneforstått med og aksepterer at kommunens styringssystem tilsier at varsler og beslutninger rutinemessig skal behandles i flere nivåer i kommunen. Entreprenøren aksepterer at tid som medgår til behandling av varsler osv som naturlig følge av beslutningsprosess i flere ledd, alltid anses som grunnet opphold i denne kontrakten.

5. SIKKERHETSSTILLELSE (NS 8405 pkt 9)

5.1. Generelle bestemmelser (NS 8405 pkt 9.1)

Byggherren stiller ikke sikkerhet.

Entreprenørens sikkerhetsstillelse skal innen 14 dager etter kontraktsinngåelse dokumenteres ved bank-/forsikringsgaranti som er i henhold til vedlagt blankett for garanti NS 8405 blankett 1A. Sikkerhet skal stilles av bank eller forsikringsselskap.

5.2. Byggherrens sikkerhetsstillelse/reduksjon av sikkerhet (pkt 9.3 og 9.4)

Byggherren stiller ikke sikkerhet.

6. FORSIKRING (NS 8405 pkt 10)

6.1. Entreprenørens plikt til å holde kontraktarbeidet forsikret (NS 8405 pkt 10.1)

Forsikringen skal gjelde inntil alle arbeider vedrørende hele anlegget og/eller prosjektet er overtatt av byggherren. Byggherren skal være medforsikret i entreprenørens tingsforsikring slik byggherrens risiko omfattes av forsikringen.

Byggherren vil rutinemessig ved skade, eller mistanke om skade på annen manns eiendom alltid varsle entreprenøren om regress

6.2. Kontroll (NS 8405 pkt 10.3)

Entreprenørens forsikringer skal innen 14 dager etter kontraktsinngåelse dokumenteres ved forsikringsattest som er i henhold til vedlagte formularer; Blankett 2 - NS 8405 Forsikringsattest tingsforsikring og Blankett 3 - NS 8405 Forsikringsattest ansvarsforsikring.

Byggherrens betalingsplikt inntreffer først etter attestene er mottatt i byggherrens kontraktsadministrasjonsverktøy (KAV) Mercell.

6.3. Forsikring ved ombyggingsarbeider (NS 8405 pkt 10.4)

Byggherren tegner ikke særskilt forsikring.

7. KRAV TIL UTFØRELSE (NS 8405 pkt 11)

7.1. Utførelse (NS 8405 pkt 11.1)

Kvalitetssikring:

Entreprenøren skal ha og følge et styringssystem som oppfyller kravene til NS-EN-ISO 9001:2015. Styringssystemet skal også oppfylle kravene i NS-EN-ISO 14001:2015 eller tilsvarende.

Entreprenøren skal også utarbeide en kvalitetsplan. Hvis ikke annet er avtalt skal kvalitetsplanen foreligge senest 30 dager etter kontraktsinngåelse.

Entreprenøren skal kunne dokumentere at han utfører revisjoner av sitt arbeid opp mot kravene i styringssystemet og kvalitetsplan. Hvis ikke annet er avtalt, skal revisjoner skje minimum en gang per år. Byggherren skal ha mulighet til å delta på systemrevisjoner.

Kravspesifikasjon/oppdragsbeskrivelse:

Byggherrens krav til utførelse fremgår av konkurransegrunnlagets del II; kravspesifikasjon/oppdragsbeskrivelse eller tilbudsforespørsel (ved rammeavtale). Dersom entreprenørens utførelse avviker fra Trondheim kommunes krav, anses det som mislighold av kontrakten som gir byggherren rett til misligholdsbeføyelser iht NS 8405. Byggherren har rett til å velge prisavslag i stedet for utbedring i de tilfellene der dette er hensiktsmessig.

8. FORHOLD PÅ BYGGEPLASSEN (NS 8405 pkt 12)

8.1. Lover, offentlige forskrifter og vedtak (NS 8405 pkt 12.1)

Forholdet til plan - og bygningsloven:

Entreprenøren skal ha ansvarsrett for den oppgaven og den del av tiltaket kontrakten omfatter i tiltaksklassen som prosjektet/tiltaket krever. Entreprenøren plikter å bidra til at søknad om ansvarsrett blir sendt så snart som mulig etter at kontrakten er inngått. Entreprenøren plikter likeledes å bistå ansvarlig søker i forbindelse nødvendige søknader og tillatelser etter plan- og bygningsloven

Manglende ansvarsrett eller bortfall av ansvarsrett betraktes som et vesentlig kontraktsbrudd som gir byggherren rett til å heve kontrakten, samt gjøre erstatningskrav gjeldende etter reglene i NS 8405 pkt 39.4. Før heving kan finne sted, må byggherren ha gitt entreprenøren en rimelig frist for å rette forholdet. Byggherren kan ilegge dagmulkt pålydende kr 10 000 per dag frem til forholdet er rettet.

8.2. Byggeplassledelse (NS 8405 pkt. 12.2)

Hvis ikke annet er avtalt skal entreprenørens prosjektleder/anleggsleder være tilstede på byggeplassen hver dag så lenge det foregår arbeid på byggeplassen. Entreprenør skal i sine

ukeplaner(jf. Trondheim kommunes kontraktsbestemmelser punkt 12) synliggjøre hvordan kravet til stedlighet ivaretas.

Dersom entreprenør mangler stedlig administrasjon på byggeplassen og/eller den stedlige administrasjonen ikke behersker norsk, betales en mulkt på kr. 10 000 per dag. Samlet dagmulftsansvar etter denne bestemmelsen er begrenset til 10 % av kontraktssummen. Mulkten skal betales i tillegg til eventuell dagmulkt for forsinkelse.

8.3. Bytte av nøkkelpersonell (NS 8405 pkt. 12.2 annet punktum)

8.3.1. Bytte av personell

Entreprenøren kan ikke, uten byggherrens skriftlige samtykke, skifte ut personer som ble evaluert i forbindelse med tildeling av kontrakten eller avtalt som erstatning for en slik person. Byggherren kan bare nekte samtykke dersom det foreligger saklig grunn. I de første 6 månedene etter oppstart kan byggherren alltid nekte bytte av personell uten ytterligere begrunnelse. Byggherren skal svare innen rimelig tid etter byggherren har mottatt skriftlig forespørsel om samtykke. Bytte av personell skal foregå for entreprenørens egen regning og risiko.

Dersom entreprenøren skifter ut personell uten skriftlig samtykke, kan byggherren kreve mulkt per person som skiftes ut. Mulksatsen fremgår av kontraktsformularet og skal betales i tillegg til eventuell dagmulkt for forsinkelse.

8.3.2. Erstatningspersonell

Byggherren kan godta bytte av personell der tilbudt personell slutter/avskjediges/sies opp eller har lengre dokumentert sykefravær/permisjon.

Ved bytte av personell skal entreprenør tilby erstatningspersonell. Entreprenør skal i den forbindelse dokumentere at erstatningspersonellet har samme kvalifikasjoner som allerede tilbudte kandidat.

Dersom byggherren finner at erstatningspersonell ikke har tilsvarende kvalifikasjoner vil byggherren avvise kandidaten. Dersom entreprenør ikke kan tilby erstatningspersonell som byggherren aksepterer, kan byggherren si opp kontrakten med umiddelbar virkning. Oppsigelse av kontrakt skjer for entreprenørs regning og risiko.

9. ENTREPRENØRENS PROSJEKTERING (NS 8405 pkt. 13.1)

Bestemmelsen forutsetter at entreprenør har ansvarsrett for prosjektering, jf. pkt. 8.1.

Der det er avtalt at entreprenøren skal være ansvarlig for deler av prosjekteringen (leverandørprosjektering), er entreprenøren samtidig ansvarlig for å innarbeide sin

prosjektering i prosjektets bygningsinformasjonsmodeller (BIM) o.l. etter nærmere avtale med byggherren.

Entreprenørens prosjektering skal utføres i samsvar med gjeldende versjon av kommunens ytelsesbeskrivelse for prosjekteringsgruppe, prosjektspesifikk BIM-strategi og BIM-manual. Entreprenøren plikter å etterspørre og sette seg inn i innholdet i forannevnte verktøy.

Prosjektering som ikke er i samsvar med ovennevnte krav, er å anse som mangelfull og gir byggherren grunnlag for å gjøre sanksjoner gjeldende i hht kontraktens bestemmelser.

10. BYGGHERRENS RETT TIL Å FØRE KONTROLL (NS 8405 pkt 14.1)

10.1. Innsynsrett

Byggherren og andre som opptrer på vegne av byggherren, skal ha rett til innsyn i:

- a) entreprenørens kvalitets-, internkontroll - (HMS) og miljøstyringssystem
- b) utførelse av kontraktsarbeidet
- c) produksjonsprosessen
- d) de deler av styringssystemet og regnskap for øvrig, som kan ha betydning for entreprenørens oppfyllelse av kontrakten.

Kontrollen kan også gjennomføres som tredjepartskontroll.

Innsynsretten omfatter revisjon ved intervjuer, inspeksjon, kontroll og dokumentgjennomgang. Entreprenøren skal vederlagsfritt yte rimelig assistanse ved slikt innsyn. Innsynsretten er begrenset til tre år etter at siste betaling har funnet sted.

Entreprenøren skal sikre at byggherren har tilsvarende innsynsrett hos entreprenørens direkte og indirekte kontraktsmedhjelpere.

Der byggherren har angitt krav til uavhengig tredjepartskontroll i kontrakten, og kontrollen ikke gjennomføres i henhold til kontraktens krav, har byggherren rett til å forestå uavhengig kontroll for entreprenørens egen regning og risiko.

11. BRUK AV UNDERENTREPRENØR - GENERELT (NS 8405 pkt 15)

Entreprenør skal ikke engasjere underentreprenører for å utføre arbeid under denne kontrakten som er i en situasjon som nevnt i forskrift om offentlige anskaffelser § 24-4(3) jf. § 24-2.

11.1. Bruk av byggherrens rammeavtaler

Byggherren kan pålegge entreprenøren å velge kontraktsmedhjelpere fra firma byggherren har egne rammeavtaler med. Avrop på rammeavtalen gjøres av byggherre.

11.2. Serviceavtaler

Totalentreprenøren skal synliggjøre serviceavtaler, herunder at garanti opprettholdes, når det er behov for slike avtaler for at anlegget skal fungere som forutsatt. Årlig kostnad for å gjennomføre disse er listet opp og priset i kontraktens pris/vederlagsskjema.

Byggherren forbeholder seg retten til å benytte annen serviceleverandør enn utstyrsleverandør uten at dette skal ha konsekvenser for garanti/reklamasjon. Etter garantitiden utføres service i regi av byggherren.

11.3. Byggherrens krav overfor underentreprenør

Entreprenøren skal til enhver tid kunne dokumentere at den anvendte arbeidskraft oppfyller kontraktens bestemmelser. Entreprenøren skal til enhver tid holde byggherren orientert om kontaktopplysninger til underentreprenørene sine og hvem som har fullmakt til å opptre på vegne av den aktuelle underentreprenøren.

Dersom underentreprenøren bryter Trondheim kommunes kontraktsbestemmelser, kan byggherren kreve at forholdet skal rettes opp innen rimelig tid. Byggherren kan også nekte underentreprenøren adgang til byggeplassen. Ved vesentlig mislighold av kontrakten kan byggherren kreve at underentreprenøren skiftes ut umiddelbart. Brudd på Trondheim kommunes seriøsitetsbestemmelser (punkt 30) anses alltid som et vesentlig mislighold av kontrakten.

Heving av avtale med underentreprenørens skjer for hovedentreprenørens regning og risiko.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser (back to back).

12. ENTREPRENØRENS FREMDRIFTSPLAN (NS 8405 pkt 18)

Er ikke annet avtalt, er entreprenørens oversittelse av frist til å utarbeide og fremlegge fremdriftsplan og til å revidere fremdriftsplan, dagmulksbelagt med kr. 3000.- per hverdag.

Er ikke annet avtalt, skal entreprenør i tillegg levere ukentlige planer til byggherren. Byggherrens skjema for ukeplaner er å finne her:

<https://www.trondheim.kommune.no/tema/bygg-kart-og-eiendom/for-leverandorer/prosjekteringsverktoy/>

Manglende innlevering av ukeplaner er dagmulksbelagt med kr. 3000.- per hverdag.

13. BYGGHERRENS MEDVIRKNINGSPLIKT (NS 8405 pkt 20)

Entreprenøren kan ikke forlange endelige arbeidstegninger tidligere enn 4 uker før produksjonsstart iht. fremdriftsplan (jf. NS 8405 pkt 18.1) skal igangsettes.

14. RETTEN TIL Å PÅLEGGE ENTREPRENØREN ENDRINGER (NS 8405 pkt 22.1)

Byggherren kan pålegge entreprenøren endringer inntil 25 % netto i tillegg til kontraktssummen. Endringene som pålegges må ha sammenheng med kontraktsarbeidet.

Ved negative endringsordrer som innebærer reduksjon av entreprenørens samlede vederlag skal administrasjon, rigg/drift, påslag, fortjeneste, indirekte ytelser mm som relateres til arbeidet/endringen medtas i fradraget.

15. ENTREPRENØRENS KRAV PÅ FRISTFORLENGELSE (NS 8405 pkt. 24.1)

Entreprenøren skal i sin fremdriftsplan (jf. NS 8405 pkt 18) legge inn slakk som omfatter endringsarbeider som i kostnad samlet utgjør inntil 25 % av kontraktssummen. Disse endringsarbeidene skal i normaltillfellene ikke medføre fristforlengelse.

Ved beregning av fristforlengelse for endringsarbeider skal det foretas full reduksjon for arbeider som ikke er kommet til utførelse (fradragsarbeider).

16. ENTREPRENØRENS VARSEL OM VEDERLAGSJUSTERING (NS 8405 pkt 25.3)

Kravene om særskilt varsel og løpende underretning i NS 8405 pkt 25.3 andre ledd bokstav a og fjerde ledd, gjelder ikke for vederlagsjustering for kapitalytelser, rigging drift og nedrigging.

Nedenfor fremgår standardisert bestemmelse for vederlagsjustering for kapitalytelser, rigging, drift og nedrigging ved uendret byggetid.

Ved regulering av rigg og drift der byggetiden er forlenget (pga byggherrens forhold) skal entreprenøren dokumentere faktiske merkostnader til rigg, drift og nedrigging i den forlengede arbeidsperioden. Reglene om entreprenørens tapsbegrensningsplikt gjelder likelydende, jf. NS 8405 pkt 25.6.

16.1. Regulering i uendret byggetid

Hvis prisen på netto vederlagsjusteringer som følge av forhold beskrevet i NS 8405 pkt 25.2 ikke overstiger 25 % av kontraktssum, gis det ingen kompensasjon.

Overstiger prisen på netto vederlagsjusteringer 25 % av kontraktssummen, gis det kompensasjon etter følgende formel:

$$\frac{0,5 A (B - 1,25 C)}{C}$$

A = avtalt pris på opprinnelig rigg- og driftskapittel eks. mva.

B = kontraktsverdi av utført arbeid på tidspunktet for opprinnelig sluttfrist eks. mva.

C = opprinnelig kontraktsbeløp (kontraktssum eks. mva.)

Ved utregning av avtalt pris på opprinnelig rigg - og driftskapittel eks. mva skal det gjøres fradrag for de kostnader til administrasjon, påslag, rigg/drift, fortjeneste mm som har sammenheng med en negativ endringsordre, jf. pkt. 14 eller byggherrens avbestilling av arbeider.

Ved utregningen av kontraktsverdi av utført arbeid på tidspunktet for opprinnelig sluttfrist eks. mva. (B), skal det ikke tas hensyn til

- regulering av kontraktssummen pga. lønns- eller prisstigning
- utbetaling av påslag pga. administrasjon av sideentreprenører eller tiltransport av entreprise/entreprenørkontrakter
- avbestillingserstatning,
- endringsarbeid som gjøres opp inklusive rigg/drift, og kompensasjon for økt rigg og drift i endret byggetid.

Reguleringsbeløp ifølge denne bestemmelse, lønns- og prisreguleres iht. indeks som angitt i tilbudsskjemaet, regnet i måneder fra tilbudsdato til tyngdepunkt for produksjon i byggetiden.

17. REGNINGSARBEID - VARSLER (NS 8405 pkt 25.8)

Byggherren styrer utførelsen av regningsarbeid. Regningsarbeid skal avtales skriftlig før arbeidet påbegynnes med mindre annet er avtalt. I tillegg skal entreprenøren estimere kostnader/antall timer på mannskap og maskiner, samt materialer på tilleggsarbeidet. Entreprenøren plikter å varsle byggherren når regningsarbeider starter og slutter. Uteblir varsel taper entreprenør retten til å kreve vederlag for regningsarbeider.

Entreprenør plikter å varsle byggherren uten ugrunnet opphold hvis det blir venting på mannskaper og maskiner, slik at byggherren har en reell mulighet til å omdisponere ressursene. Unnlater entreprenør å varsle uten ugrunnet opphold mister han retten til å kreve tillegg for venting.

18. PARTSUENIGHET (NS 8405 pkt 26)

18.1. Utførelsesplikt ved uenighet(NS 8405 pkt. 26.1)

Byggherren stiller ikke sikkerhet.

18.2. Midlertidig tvisteløsning (NS 8405 pkt 26.2)

NS 8405 pkt 26.2 utgår. Partene kan imidlertid avtale å benytte midlertidig tvisteløsning med bruk av oppmann i det enkelte tilfelle.

18.3. Entreprenørens søksmål (NS 8405 pkt 26.3)

NS 8405 pkt 26.3 bokstav a utgår.

19. MENGDEKONTROLL (NS 8405 pkt 27.2)

Dersom ikke annet fremgår av kontraktsformularet skal entreprenøren kontrollere konkurransegrunnlagets mengder. Med mindre annet er fastsatt, skal dette skje innen 4 uker fra avtaleinngåelsen. Foreligger ikke mengdekontroll innen fristens utløp, kan byggherren gjennomføre mengdekontroll for entreprenørens regning og risiko.

20. FREMDRIFTSBETALING (NS 8405 pkt 28)

Entreprenøren skal snarest mulig og senest 30 dager etter kontraktsinngåelse, utarbeide en plan for grunnlag for fakturering av kontraktssummen (faktureringsplan). Oversittes fristen påløper dagmulkt på kr. 3000 per hverdag.

Faktureringsplanen skal følge den avtalte fremdrift. Den skal vise sammenhengen mellom utarbeidet fremdriftsplan (byggefases detaljplan) og avdragene som kan faktureres på grunnlag av fremdriftsplanen, slik at det fremgår hvilke avdrag som kan kreves på grunnlag av det som er utført, og det som er tilført byggeplassen. Byggherren har anledning til å pålegge entreprenøren å benytte byggherrens til enhver tid gjeldende mengdemodul-system for å registrerer hva som er utført av arbeider. Skjer det avvik fra den avtalte fremdriftsplanen, skal faktureringsplanen justeres tilsvarende.

21. GENERELLE BETALINGSBESTEMMELSER (NS 8405 pkt 29)

21.1. Fakturering og betaling (NS 8405 pkt 29.1)

Byggherren plikter å betale innen 30 dager etter mottatt faktura. Faktura som utstedes i perioden 15.juni til 15.juli skal ha 45 dagers forfall.

Ved uenighet om et kravs berettigelse og/eller ved helt eller delvis frafall av krav, skal entreprenør sende kreditnota for hele fakturabeløpet, samtidig som det utstedes to nye fakturaer for hhv. omtvistet og uomtvistet krav.

Faktureringsrutiner fremgår av byggherrens tilbuds - eller konkurransegrunnlag.

Dersom entreprenør ikke leverer faktura i tråd med denne bestemmelsen og Trondheim kommunes faktureringsrutiner, anses ikke tilsendt faktura som mottatt hos byggherren. Avtalt betalingsfrist gjelder først når byggherren har mottatt faktura i henhold til denne bestemmelsen og gjeldende faktureringsrutiner.

22. REGNINGSARBEIDER (NS 8405 pkt. 31)

Ved regningsarbeider skal timelister og materialoppgaver attesteres av byggherren, dersom ikke annet er avtalt. Kopi av listene skal følge notaen.

Krav som ikke kan tilbakeføres til attesterte oppgaver vil ikke bli betalt.

Regningsarbeid skal beregnes iht. entreprenørens tilbud "Tilbudsbrev og vederlagsskjema for entrepriser" og innsendt tilbud fra entreprenør på endringsarbeid.

23. OVERTAKELSE (NS 8405 pkt 32)

23.1. Forberedelse til overtakelsesforretning (NS 8405 pkt. 32.2)

Vedlagt innkalling til overtakelsesforretning skal følge et dokument hvor det fremgår at entreprenøren har sluttbefart egne arbeider og hvilke mangler entreprenør har notert seg på befaringen.

23.2. Overtakelsesforretning (NS 8405 pkt. 32.3)

Overtakelsesforretning avholdes ikke før entreprenør har sluttbefart egne arbeider. På overtakelsesforretningen skal entreprenøren overlevere listen over de mangler entreprenør noterte seg på sluttbefaring av egne arbeider, jf. pkt 23.1, med kvittering for at manglene er utbedret.

23.3. Byggherrens rett til å nekte overtakelse (tillegg til NS 8405 pkt 32.5)

Byggherren kan i tillegg til det som fremgår av NS 8405 pkt. 32.5, nekte å overta kontraktsarbeidet hvis:

- det ikke foreligger ferdigattest eller brukstillatelse fra bygningsmyndighetene
- entreprenøren ikke har levert avtalt FDV-dokumentasjon
- entreprenøren ikke har levert innmålinger
- entreprenøren ikke har utført komplett opprydding

Hvis klimatiske forhold hindrer entreprenøren å ferdigstille overflater inkl. asfaltering, opprydding, grøntarealer og lignende kan byggherren velge å overta kontraktsarbeidet til drift og vedlikehold. Ved slik overtakelse vil ikke sikkerhet for ansvar i byggetiden bli

nedtrappet, jf NS 8405 pkt 32.6, før hele kontraktsarbeidet er avsluttet påfølgende vår/sommer.

23.4. Byggherrens urettmessige brukstakelse (NS 8405 pkt. 32.8)

For veg-, vann - og avløpsanlegg kan byggherren ta anleggene fortløpende i bruk. Totalentreprenøren kan i slike tilfeller ikke kreve godtgjørelse for eventuelle merkostnader. Ved dette overtas eller godkjennes ikke denne del av entreprisen med mindre annet er sagt i anbudsinnbydelsen.

24. SLUTTOPPGJØR (NS 8405 pkt 33)

24.1. Sluttoppstilling med slutfaktura (NS 8405 pkt 33.1)

Innsendt slutfaktura og sluttoppstilling kan ikke korrigeres, med unntak av det som følger av NS 8405 pkt 33.1 fjerde ledd annen setning.

Ved uenighet om kravets berettigelse og/eller ved helt eller delvis frafall av krav, skal entreprenøren sende kreditnota for hele fakturabeløpet, samtidig som det utstedes 2 nye fakturaer for hhv. omtvistet og uomtvistet krav.

Fakturaene betegnes ikke som slutfaktura, men som delfaktura merket ”omtvistet sluttoppgjør” og ”uomtvistet sluttoppgjør”. Uomtvistet krav betales av byggherren innen forfall oppført på ny faktura iht. gjeldende faktureringsrutiner.

Utstedelse av nye fakturaer, slik beskrevet ovenfor, endrer ikke ved avtalte virkninger knyttet til slutfaktura.

25. DAGMULKT VED FORSINKELSE (NS 8405 pkt. 34)

25.1. Dagmulksbelagte frister (NS 8405 pkt 34.1)

Dagmulksbelagte frister fremgår av NS 8405, Trondheim kommunes kontraktsbestemmelser, kontraktsformularet og byggherrens tilbuds - eller konkurransegrunnlag.

Andre dagmulksbelagte frister:

- Innlevering og redigering av fremdriftsplan, NS 8405 pkt. 18.1, 18.2
- Igangsetting av arbeid på byggeplass
- Innlevering av FDV - og sluttdokumentasjon
- Eventuell frist for oppstart prøvedrift
- Frist for entreprenørens utbedring, jf. NS 8405 pkt. 36.2.
- Innlevering av faktureringsplan.
- Innlevering av ukeplaner

- Delfrister er dagmulktbelagt dersom ikke annet er avtalt.

25.2. Dagmulktens størrelse (NS 8405 pkt. 34.3)

Dersom ikke annet er avtalt er dagmulkt for overskridelse av andre frister enn sluttfrist kr. 3000 per hverdag.

Dagmulkt for overskridelse av frist for oppstart prøvedrift er 1 promille av hele kontraktssummen inklusiv mva og eventuelle innløste opsjoner. Samme gjelder sluttfrist på prosjektet, hvis ikke annet fremgår av kontraktsformularet.

25.3. Varslingsplikt (NS 8405 pkt 34.4)

Ved forespørsel som fremsettes for første gang i eller i forbindelse med sluttoppgjøret, plikter byggherren å svare innen fristen i NS 8405 pkt 33.2.

26. UTBEDRING (NS 8405 pkt 36.2)

Byggherren stiller ikke sikkerhet for mulige vederlagskrav.

27. AVBESTILLING OG OPPSIGELSE (NS 8405 pkt. 38)

Byggherren har rett til å avbestille gjenværende kontraktsarbeider før byggestart uten at dette utløser noe krav på erstatning for økonomisk tap, forutsatt at ett av følgende forhold er til stede:

- a) Prosjektet ikke blir endelig politisk godkjent i Trondheim kommune, eller
- b) Blir vesentlig utsatt som følge av slik behandling.
- c) Finansiering bortfaller

I andre tilfeller; dersom reduksjonen blir 15 % av kontraktssummen eller mer, anses det overskytende som delvis avbestilling. Ved beregning av entreprenørens økonomiske tap ved avbestilling sees det bort i fra byggherrens rett til å pålegge utvidelse av arbeidsomfanget etter pkt. 14.

Byggherren kan si opp kontrakten uten å betale erstatning i de tilfeller som er nevnt i forskrift om offentlige anskaffelser § 28-3, jf. § 24-2.

28. TVISTER (NS 8405 pkt 43)

28.1. Foreløpig oppmannsavgjørelse (NS 8405 pkt 43.1)

Bestemmelsen får kun anvendelse dersom begge parter i hvert enkelt tilfelle er enige om å forelegge tvisten for en oppmann.

28.2. Tvisteløsning (NS 8405 pkt 43.3 og 43.4)

Sør-Trøndelag tingrett skal være partenes verneting, jf. tvisteloven § 4-4 (1).

Tvister behandles alltid etter norske prosessuelle og materielle regler (lovvalg).

29. TILLEGG TIL NS 8405

29.1. Prøvedrift (tillegg til NS 8405)

29.1.1. Gjennomføring av prøvedrift

Prøvedrift og hvilke anlegg som omfattes av prøvedrift er normalt regulert i konkurransegrunnlaget.

Med prøvedriftsperiode menes et avtalt tidsrom hvor tekniske anlegg og installasjoner (heretter samlet kalt tekniske anlegg) prøves under normale driftsforhold, innbefattet samkjøring og hvis nødvendig, integrert systemtesting med andre tekniske anlegg, og hvor byggherren i prøvedriftstiden har slik disposisjonsrett som nevnt nedenfor.

Oppstart av prøvedriftsperiode skjer før overtakelse, men etter avholdt og godkjent ferdigbefaring og når funksjonsprøver er ferdig og kontrollert (ferdigstillelse). For ferdigbefaringen og rett til å nekte å godkjenne ferdigbefaringen, gjelder reglene for overtakelsesforretning i NS 8405 pkt 32.1 til 32.5 og 32.7, med endringer som nevnt i TKs kontraktsbestemmelser, tilsvarende. Byggherren skal ha mottatt fullstendig utkast til FDV-dokumentasjon og avtalt opplæring skal ha funnet sted, før prøvedriftsperioden kan starte.

Godkjent oppstart av prøvedriftsperioden innebærer følgende:

- a) Byggherren får rett til å ta de tekniske anlegg og resten av kontraktsarbeidet i bruk.
- b) Risikoen for kontraktsarbeidet går over fra entreprenøren til byggherren, jf. NS 8405 pkt. 17.
- c) Der oppstart av prøvedriften finner sted etter overtakelse av kontraktsarbeidet, så skal virkningene i NS 8405 pkt 32.6 inntreffe, med unntak av fakturering av 5 % av innestående beløp. Innestående beløp utbetales først etter overtakelse av prøvedriftsanlegget.

Prøvedrift har følgende hensikt:

- Kontrollere at anlegg fungerer tilfredsstillende
- Vise at funksjoner og anlegg er stabile over tid
- Etterkontrollere og justere reguleringsfunksjoner basert på driftserfaring
- Kontrollere at anlegg for øvrig er i henhold til kontraktens funksjonskrav

- Gi driftspersonell opplæring og driftserfaring sammen med entreprenøren/entreprenørene av de enkelte anlegg
- Rette feil og mangler som avdekkes i prøvedriftsperioden.

29.1.2. Prøvedriftsperiodens lengde

Prøvedriftsperiodens varighet er 12 måneder (byggekontrakter) eller 6 måneder (anlegg) dersom ikke annet fremgår av byggherrens tilbuds - eller konkurransegrunnlag.

Entreprenøren skal, i samråd med byggherren og øvrige entreprenører, ha anledning til å ta de tekniske anlegg ut av drift i kortere perioder for utbedring eller reparasjon mot tilsvarende forlengelse av prøvedriftsperioden.

Dersom byggherren kan påvise at de tekniske anlegg ikke oppfyller kontraktens funksjonskrav sammenhengende i de fire siste ukene av prøvedriftsperioden, eller dersom prøvedriftsperioden av annen årsak ikke har fungert etter sin hensikt i samme periode, forbeholder byggherren seg retten til å kreve prøvedriftsperioden forlenget inntil disse krav er oppfylt. En slik forlengelse av prøvedriftsperioden gir ikke entreprenøren grunnlag for tilleggskrav.

29.1.3. Entreprenørens plikter

Entreprenøren skal i prøvedriftsperioden ha ansvar for service, oppfølging av vedlikehold av de tekniske anlegg, og i denne forbindelse holde det tekniske personell på anlegget som er nødvendig. Entreprenøren skal utføre vedlikehold av sine anlegg i prøvedriftsperioden iht. entreprenørens egen vedlikeholdsbeskrivelse, og i denne forbindelse dekke alle vedlikeholdskostnader, inklusive forbruksmateriell. Entreprenøren skal også gjennomføre faste besøk på anlegget for å kunne oppfylle hensikten med prøvedriften, jf. ovenfor.

Under prøvedriftsperioden plikter entreprenøren umiddelbart å iverksette nødvendige tiltak dersom det påpekes eller oppdages feil og mangler.

Dokumentasjon (logg fra tilsyn, rapport mm) fra prøvedriften skal utarbeides av entreprenøren og overleveres i henhold til byggherrens nærmere fastlagte spesifikasjon og prosedyrer.

29.1.4. Byggherrens plikter

Byggherrens driftspersonell utfører jevnlig tilsyn av de tekniske anlegg. Dette fritar ikke entreprenøren fra noen av dens plikter, jf. ovenfor. Dersom ikke annet er avtalt dekkes energikostnader i prøvedriftsperioden av byggherren.

29.1.5. Overtakelse

Overtakelsesforretning skal holdes innen 30 dager etter utløpet av prøvedriftsperioden. Overtakelse av kontraktsarbeidene skjer først etter utløpet av prøvedriftsperioden og gjennomført overtakelsesforretning.

29.2. **Opsjoner (tillegg til NS 8405)**

Hvis ikke annet fremgår av avtaledokumentet skal utløsning av opsjoner etter kontraktsinngåelse, medfører følgende endring:

- Endringsadgangen øker slik at byggherren i tillegg til endringene omtalt i NS 8405 22.1 og kontraktsbestemmelsene punkt 14, kan pålegge entreprenøren 25 % netto av kontraktssum med tillegg av opsjons pris eks mva. Endringene må relatere seg til opsjonen.
- Entreprenørens sikkerhetsstillelse, jf. NS 8405 pkt 9.2, må økes med 10 % av opsjonsprisen inklusiv mva.
- Grunnlaget som dagmulkten skal beregnes av, jf. NS 8405 pkt 34.3, økes med opsjonsprisen inklusiv mva.
- Grunnlaget som innestående skal beregnes av, jf. NS 8405 pkt 28.1, økes med opsjonsprisen inklusiv mva.

29.3. **Reklame og kontakt med media (tillegg til NS 8405)**

29.3.1. Reklame

Dersom entreprenør eller dennes leverandører/underentreprenører for reklameformål eller på annen måte ønsker å gi offentligheten informasjon om oppdraget, utover å oppgi oppdraget som generell referanse, skal dette forelegges byggherren på forhånd. Reklame og skilt på byggeplassen skal avklares med byggherren.

29.3.2. Kontakt med media

Alle kontakt med media skal håndteres av byggherren.

29.4. **Trondheim kommunes miljøkrav og miljøoppfølgingsplan (tillegg til NS 8405).**

Dersom prosjektets og myndighetenes krav til miljø - og avfallshåndtering ikke nås, kan byggherren skjønnsfastsette en mulkt oppad begrenset til kr. 150 000,- per mislighold. Medfører misligholdet at kommunen ilegges tvangsmulkt, jf. avfallsforskriften § 19-6, vil differansen mellom tvangsmulkten og kr. 150 000,- også fordeles på entreprenørene etter byggherrens skjønn.

29.5. Direktekrav mot entreprenørens kontraktsmedhjelpere (tillegg til NS 8405)

Ved heving av kontrakten på grunn av hovedentreprenørens mislighold, konkurs eller insolvens har byggherren en ubetinget rett til å tre inn i kontrakt med underentreprenør. Ved slik inntreden påtar ikke byggherren seg noen forpliktelser vedrørende krav underentreprenøren måtte ha mot hovedentreprenøren for de arbeider som er utført før inntredelsestidspunktet.

Hovedentreprenøren skal innta punktet i kontrakt med sine kontraktsmedhjelpere.

29.6. Brudd på konkurranselovgivningen -heving (tillegg til NS 8405)

Byggherren kan heve kontrakten dersom entreprenøren har brutt konkurranseloven §§ 10 og 11, eller tilsvarende bestemmelser. Retten til å heve kontrakten gjelder ikke der entreprenøren har bestridt kravet overfor kompetent myndighet og sannsynliggjør over byggherren at kravet ikke er berettiget.

Dersom misligholdet er på underentreprenørens hånd, kan byggherren kreve at hovedentreprenøren skifter ut sin underentreprenør. Utskiftning skjer for hovedentreprenørens egen regning og risiko. Retten til utskiftning gjelder ikke der underentreprenøren har bestridt kravet overfor kompetent myndighet og sannsynliggjør overfor byggherren at kravet ikke er berettiget. Dersom hovedentreprenøren ikke skifter ut underentreprenøren den er forpliktet til å skifte ut, kan byggherren heve avtalen.

Før heving etter første ledd og før krav om utskiftning av underentreprenøren skal byggherren vurdere den tid som er gått siden bruddet på konkurranselovens § 10 eller 11 ble begått, hvilke self cleaning - tiltak som er iverksatt fra entreprenøren eller underentreprenørens side og eventuelt andre momenter som kan ha betydning for vurderingen av om heving eller utskiftning er forholdsmessig. Dersom bruddet på konkurranselovgivningen direkte har rammet eller berørt Trondheim kommune, vil heving alltid anses å være forholdsmessig.

30. TRONDHEIM KOMMUNES SERIØSITETSBESTEMMELSER

30.1. HMS -kort

Alle arbeidstakere skal bære lett synlig et gyldig HMS-kort utstedt av Arbeidstilsynet. Ordrebekreftelse, søknadsskjema o.l. aksepteres ikke som HMS-kort. Arbeidstakere som ikke har slikt HMS-kort vil bli bortvist fra byggeplassen. Alle avtaler entreprenører inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

30.2. Pliktig medlemskap i leverandørregister

Entreprenøren skal ved kontraktsinngåelse oppgi StartBANK ID eller fremlegge kopi av registreringsbevis fra StartBANK eller tilsvarende leverandørregister som inneholder oppdatert og kontrollert leverandørinformasjon. Entreprenøren skal gi leverandørregisteret fullmakt til å innhente SKAV-info (skatte og avgiftsinformasjon) i hele kontraktsperioden.

30.3. Pliktig bruk av byggherrens elektroniske registreringssystem HMSREG

Byggherren har anledning til å kreve at alle arbeidere blir registrert i byggherrens registreringssystem HMSREG fra første dag på oppdraget.

Entreprenør skal på bygge- og anleggsprosjekter hvor entreprenøren er ansvarlig for adgangskontroll, gi byggherren tilgang til den registrerte informasjonen som foreligger i entreprenørens system for registrering. Entreprenøren skal kontinuerlig overføre opplysninger til et elektronisk kjernesystem for oppfølging av entreprenører som er etablert av byggherren. Opplysninger som minimum skal overføres er unik identifisering av hver person som får adgang til byggeplass, inkludert tid for inn- og ut-registrering, og øvrig informasjon på HMS-kortet. Dette skal gjøres for entreprenørens regning og risiko.

På bygge- og anleggsprosjekter hvor entreprenøren har eget system for registrering, skal entreprenøren sørge for at de personer som utfører arbeid på bygge- og anleggsplassen registrerer seg i byggherrens system for registrering. Registrering skal gjøres enten på fastmontert registreringsløsning eller, dersom byggherren krever det, ved bruk av en applikasjon som skal installeres på entreprenøren eller de enkelte arbeideres smarttelefoner/nettbrett. Dette skal gjøres for entreprenørens regning og risiko.

Byggherren kan kreve at forhåndsregistreringen av personer som skal utføre arbeid på bygge- eller anleggsplassen, skal skje direkte inn i kjernesystemet for oppfølging av entreprenører. Krav om direkte forhåndsregistrering gir ikke entreprenøren krav på ytterligere vederlag eller annen kompensasjon.

Manglende forhåndsregistrering eller manglende registrering av de personer som skal utføre arbeid på bygge- og anleggsplass, bøtelegges med kroner 750 for hvert brudd. Beløpet indeksreguleres årlig med utgangspunkt i konsumprisindeksen pr. 1. januar 2017.

Entreprenøren skal så langt som mulig etter-registrere de som har vært på byggeplassen uten å ha registrert seg. Ilegging av bot etter denne bestemmelse har ingen innvirkning på byggherrens adgang til å utøve andre misligholdsbeføyelser.

30.4. Krav om faglærte håndverkere

Ved utførelsen av kontraktsarbeidet skal minimum 50 % av arbeidede timer innenfor bygg - og anleggsgagene (de fag som omfattes av utdanningsprogrammet for bygg - og anleggsteknikk samt anleggsgartnerfaget) samlet utføres av personer med fagbrev, svennebrev eller dokumentert fagutdanning. Det skal være fagarbeidere i alle ovennevnte fag. Kravet kan også oppfylles ved at arbeidede timer er utført av personer som er under systematisk opplæring og er oppmeldt etter kravene i Praksiskandidatordningen, jf. opplæringsloven § 3-5, eller etter tilsvarende ordning i annet EU/EØS land. I enkeltpersonforetak uten ansatte gjelder ovenstående krav for eier.

Entreprenøren skal etter kontraktsinngåelsen dokumentere hvordan kravet vil bli oppfylt, samt jevnlig oversende bemanningsplaner og rapporter som viser oppfylleelsesgraden.

Byggherren kan stanse arbeidet dersom ovennevnte plikter misligholdes, eller det er grunn til å tro at slikt mislighold vil inntreffe, og forholdet ikke blir rettet innen rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren.

30.5. Lærlinger

Det er en betingelse for gjennomføringen av kontrakten at entreprenøren skal være tilknyttet en offentlig godkjent lærlingordning, jf. LOA § 7 og forskrift om plikt til å stille krav om bruk av lærlinger i offentlige kontrakter.

Norsk entreprenør som skal utføre arbeid i Norge iht. denne kontrakten skal være tilknyttet en offentlig godkjent lærlingordning. Entreprenøren skal være tilknyttet godkjent lærlingordning i hele kontraktsperioden. Krav om tilknytning til godkjent lærlingordning gjelder kun dersom det finnes slik ordning for det eller de fag som kontrakten gjelder. For utenlandske foretak skal kravet oppfylles ved å benytte lærlinger etter tilsvarende ordning i annet EU/EØS-land og personer som er under systematisk opplæring og er oppmeldt etter tilsvarende ordning som kravene i praksiskandidatordningen, jf. opplæringslova § 3-5, i annet EU/EØS-land. Kravet skal oppfylles av entreprenøren og hans underentreprenører.

Entreprenøren plikter jevnlig å ta inn lærlinger i sin virksomhet under kontraktens løpetid, og skal dokumentere dette på byggherrens forespørsel.

For alle fag som omfattes av første ledd skal det benyttes lærlinger i dette prosjektet. Byggherre stiller som krav at minimum 10 % av samlet antall arbeidede timer skal utføres av lærlinger. Dersom arbeidene ikke er egnet ut fra arbeidets art og helse, miljø og sikkerhet kan byggherren likevel tillate at kravet fravikes.

Hovedentreprenøren skal stille tilsvarende krav som i denne bestemmelse til sine underentreprenører. Byggherren kan kreve at hovedentreprenøren bytter ut de underentreprenører som ikke oppfyller sine plikter etter denne bestemmelse.

Entreprenør skal ved oppstart, og på anmodning under gjennomføringen av kontraktsarbeidet, dokumentere at kravene vil bli oppfylt. Entreprenøren skal gjennom månedsrapportene dokumentere at kravene er oppfylt.

Ved kontraktsavslutning skal det fremlegges oversikt over antall lærlingetimer. Timelister skal fremlegges på anmodning.

Byggherren kan holde tilbake inntil 5 promille av kontraktssummen dersom ovennevnte krav misligholdes, eller det er grunn til å tro at slikt mislighold vil inntreffe, og forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel. Dersom kravet ikke er oppfylt ved overtakelsen avkortes vederlaget med inntil 5 promille av kontraktssummen.

Ved vesentlig mislighold av ovennevnte plikter, eller dersom det er grunn til å tro at slikt mislighold vil inntreffe, kan byggherren stanse eller heve kontrakten dersom forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel, med varsel om stansing eller heving om så ikke skjer.

30.6. Rapporteringsplikt til Sentralskattekontoret for utenlandssaker

Kontrakt gitt til utenlandsk entreprenør eller underentreprenør, og alle arbeidstakere på slik kontrakt, skal rapporteres til Sentralskattekontoret for utenlandssaker i henhold til skatteforvaltningsloven § 7-6.

Entreprenør er ansvarlig for at slik rapportering skjer i hele kontraktskjeden. Entreprenøren skal på forespørsel dokumentere at rapporteringsplikten er oppfylt ved kopi av innmeldingsskjema eller kvittering fra Altinn.

Eventuelt ansvar for skatter eller avgifter, gebyrer eller tvangsmulkt ilagt byggherren som følge av at entreprenøren ikke har overholdt sine forpliktelser etter dette punktet, er entreprenørens ansvar og skal betales av entreprenør.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

30.7. Internkontroll. Sikkert, helse og arbeidsmiljø (SHA)

Entreprenøren skal følge den til enhver tid gjeldende arbeidsmiljølov med tilhørende forskrifter, byggherrens SHA-plan og byggherrens koordinators anvisninger. Entreprenøren plikter å ha et internkontrollsystem iht. forskrift om systematisk helse - miljø og sikkerhetsarbeid i virksomheter. Relevante deler av byggherrens SHA-plan skal innarbeides

i, og følges opp gjennom, entreprenørens internkontroll. Innarbeidingen skal skje slik at SHA-planens bestemmelser kan identifiseres.

Med mindre annet er avtalt, skal all kommunikasjon mellom nøkkelpersoner i prosjektet foregå på norsk. Entreprenøren skal sørge for at arbeidstakerne han og eventuelle underentreprenører benytter kan kommunisere på en slik måte at manglende kommunikasjon ikke utgjør en sikkerhetsrisiko. For å unngå at det skjer ulykker fordi ikke alle forstår informasjonen som blir gitt, gjelder følgende: Spesielle kontraktsbestemmelser som skal sikre seriositet i bygg- og anleggskontrakter – tillegg til Norsk Standard.

- Minst én av det utførende personell på ethvert arbeidslag skal kunne forstå og gjøre seg forstått på norsk eller engelsk. Dersom flere utfører oppdrag sammen, skal vedkommende i tillegg forstå og gjøre seg forstått på et språk alle de andre på arbeidslaget forstår og kan gjøre seg forstått på.
- Alle på byggeplassen skal forstå SHA-plan, sikkerhetsopplæring, HMS-rutiner, verneprotokoller, sikkerhetsinstrukser, SJA, sikkerhetsdatablader, bruksanvisning for verktøy og arbeidsutstyr, varselstiler mv. Materialet skal foreligge på det språk vedkommende arbeidstaker bruker som morsmål, såfremt arbeidstakeren ikke forstår informasjonen fullt ut på norsk eller engelsk.

Ved brudd på ovennevnte plikter, har byggherren rett til å stanse arbeidene dersom byggherren anser det nødvendig.

Byggherren kan også kreve dagmulkt dersom ovennevnte plikter misligholdes og forholdet ikke blir rettet innen en frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Mulkten løper fra fristens utløp til forholdets opphør. Mulkten per hverdag skal utgjøre én promille av kontraktssummen, men ikke mindre enn NOK 1.500. Mulkten skal betales i tillegg til eventuell dagmulkt for forsinkelse.

Unnlatelse av å rette feilen innen fristens utløp, anses som vesentlig mislighold som kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving i en periode på 1 måned etter fristens utløp.

For mislighold av ovennevnte plikter der misligholdet ikke kan rettes, påløper en bot på NOK 10.000 per mislighold.

Vesentlig mislighold av ovennevnte plikter kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving. Der slikt mislighold består i stadige brudd på pliktene, kan byggherren heve selv om entreprenøren retter forholdene. Byggherren kan på samme måte kreve at entreprenøren skifter ut underentreprenører. Dette skal skje uten omkostninger for byggherren.

Alle avtaler entreprenøren inngår for å utføre arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

30.8. Krav til lønns- og arbeidsvilkår

Entreprenøren er ansvarlig for at egne ansatte, ansatte hos underentreprenører og innleide har lønns- og arbeidsvilkår i henhold til:

- Forskrift om allmenngjort tariffavtale
- Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter av 8. februar 2008 der denne kommer til anvendelse. På områder som ikke er dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale, skal lønns- og arbeidsvilkårene være i henhold til landsomfattende tariffavtale for den aktuelle bransje. Med lønns- og arbeidsvilkår menes bestemmelser om minste arbeidstid, lønn, herunder overtidstillegg, skift- og turnustillegg og ulempetillegg, og dekning av utgifter til reise, kost og losji, i den grad slike bestemmelser følger av tariffavtalen.

Entreprenøren plikter på forespørsel å dokumentere lønns- og arbeidsvilkårene for egne arbeidstakere, arbeidstakere hos eventuelle underentreprenører og innleide. Opplysningene skal dokumenteres ved blant annet kopi av arbeidsavtale, lønnsslipp, timelister og arbeidsgiverens bankutskrift. Dokumentasjonen skal være på personnivå og det skal fremgå hvem den gjelder.

Lønn og annen godtgjørelse til egne ansatte, ansatte hos underentreprenører og innleide skal utbetales til konto i bank.

Ved brudd på kravene til lønns- og arbeidsvilkår skal entreprenøren rette forholdet. Der bruddet har skjedd hos en underentreprenør, herunder bemanningsselskaper, er rettingsplikten begrenset til krav som er fremmet skriftlig innen tre måneder etter lønnens forfallsdato, både for krav som følger av allmenngjort tariffavtale og landsomfattende tariffavtale. De vilkår og begrensninger som følger av lov om allmenngjøring av tariffavtaler m.v. av 4. juni 1993 § 13, skal gjelde i begge tilfellene.

Byggherren har rett til å holde tilbake et beløp tilsvarende ca. to ganger innsparingen for arbeidsgiveren. Tilbakeholdsretten opphører så snart retting etter foregående ledd er dokumentert.

Vesentlig mislighold av lønns- og arbeidsvilkår hos entreprenøren kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving, selv om entreprenøren retter forholdene. Dersom bruddet har skjedd i underentreprenørleddet, herunder bemanningsselskaper, kan byggherren på samme måte kreve at entreprenøren skifter ut underentreprenører. Dette skal skje uten omkostninger for byggherren.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten, skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

30.8.1. Egenrapportering om seriøsitet

Entreprenøren, underentreprenører og bemanningsforetak skal fylle ut byggherrens skjema for egenrapportering av entreprenører. Hvis ikke annet er avtalt, skal skjemaet være byggherren i hende 1 uke før entreprenørens eller den aktuelle underentreprenørens oppmøte på byggeplass.

Brudd på denne plikten medfører at arbeidstakere fra entreprenør, underentreprenør eller bemanningsforetak som ikke har utfyllt skjema, blir bortvist fra byggeplassen.

30.9. Bruk av underentreprenører, herunder innleid arbeidskraft

Entreprenøren kan ikke ha flere enn to ledd underentreprenører i kjeden under seg, jf. anskaffelsesforskriften § 8-13 og § 19-3/ forsyningsforskriften § 7-8.

Entreprenøren bruk av bemanningsvirksomhet, anses som et eget kontraktsledd.

Entreprenøren skal tilstrebe at egenproduksjonen (bruk av egne arbeidere) skal være på minimum 25 %.

Ved vesentlig mislighold kan byggherren stanse eller heve kontrakten dersom forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel, med varsel om stansing eller heving om så ikke skjer. Entreprenørens bruk av enkeltpersonforetak skal begrunnes skriftlig. Bruk av bemanningsselskap skal varsles byggherren og er underlagt arbeidsmiljøloven, herunder kravet om likebehandling i § 14-12a. Byggherren kan bare nekte bruk der han har saklig grunn.

Ved inngåelse av kontrakter om underentreprise som overstiger en verdi på kr 500.000 eks. mva skal entreprenøren innhente skatteattest, jf. forskrift om offentlige anskaffelser. Fra underentreprenører med forretningsadresse i andre EØS-land enn Norge, skal det innhentes tilsvarende attest. Entreprenøren skal på forespørsel fra byggherren fremlegge skatteattesten. Dersom attesten ikke fremlegges eller viser restanser som ikke er ubetydelige, kan byggherren kreve at underentreprenøren skiftes ut uten omkostninger om forholdet ikke rettes innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel, med varsel om krav om utskifting om så ikke skjer.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

30.10. Revisjon

Byggherren, eller ekstern revisor engasjert av byggherren, kan gjennomføre revisjon hos entreprenøren og eventuelle underentreprenører i perioden fra kontraktsinngåelse til slutfaktura er betalt for å undersøke om kontraktens krav blir oppfylt. Denne adgangen omfatter også kontrakter og dokumentasjon i underliggende ledd. Alle avtaler entreprenøren

inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

30.11. Skatter og avgifter

Entreprenøren og eventuelle underentreprenører skal til enhver tid oppfylle sine forpliktelser til å betale skatter og/ avgifter.

Byggherren kan til enhver tid foreta kontroll av entreprenøren og eventuelle underentreprenørers oppfyllelse av forpliktelser til å betale skatter og/ avgifter.

Dersom entreprenører i ikke uvesentlig grad misligholder sine forpliktelser, kan byggherren, eller at entreprenøren er gitt en frist til å rette, heve kontrakten. Dersom entreprenøren vesentlig misligholder sine forpliktelser til å betale skatter og/ avgifter kan byggherren heve kontrakten uten at entreprenøren er gitt en frist til å rette. Retten til å heve gjelder ikke dersom kravet er formelt bestridt overfor kompetent myndighet og entreprenør sannsynliggjør at kravet ikke er berettiget.

Dersom underentreprenør ikke uvesentlig misligholder sine forpliktelser, kan byggherren, etter at underentreprenør er gitt frist til å rette, kreve at hovedentreprenør skifter ut sin underentreprenør, uten kostnad for byggherren. Dette gjelder ikke der kravet er bestridt og underentreprenør har sannsynliggjort at kravet ikke er berettiget. Dersom hovedentreprenør ikke skifter ut underentreprenøren, kan byggherren heve avtalen.

Dersom entreprenøren ikke oppfyller sin rapporteringsplikt etter skatteforvaltningsloven og skatteforvaltningsforskriften, og TK av den grunn blir ilagt tvangsmulkt eller blir gjort ansvarlig for en oppdragstakers skatt, arbeidsgiveravgift og forskuddstrekk, kan TK holde tilbake en så stor del av vederlaget for det utførte arbeidet som tilsvarer det beløpet han blir gjort ansvarlig for. Det samme gjelder dersom byggherre blir gjort solidarisk ansvarlig for skattetrekk og arbeidsgiveravgift etter skattebetalingslovens og folketrygdlovens bestemmelser.

31. MISLIGHOLDT KONTRAKTSFORPLIKTELSE - KONSEKVENNS FOR SENERE KONKURRANSER

Brudd på pliktene i denne kontrakten vil kunne bli nedtegnet og få betydning i senere konkurranser, enten i kvalifikasjonsvurderingen eller evalueringen. Evaluering av entreprenør vil fortrinnsvis bli gjort løpende, men i alle tilfeller på slutten av prosjektet. Evalueringsskjema er utlevert entreprenør i forbindelse med kunngjøring av konkurransen.

Vedlegg:

- Blankett 1A - NS 8405 Sikkerhetsstillelse
- Blankett 1B - NS 8405 Sikkerhetsstillelse
- Blankett 2 - NS 8405 Forsikringsattest tingsforsikring
- Blankett 3- NS 8405 Forsikringsattest ansvarsforsikring

BLANKETT 1A - NS 8405 SIKKERHETSSTILLELSE

GARANTIERKLÆRING

Garanti nr.....

Garantisten

.....

.....

Organisasjonsnummer

.....

stiller seg herved overfor byggherren

Trondheim kommune, org nr.: 942 110 464

Postboks 2300 Torgarden, 7004 Trondheim

som selvskyldnerkausionist for de kontraktsforpliktelser

Entreprenøren

.....

Organisasjonsnr.:

.....

har i henhold til

kontrakt av

.....

som gjelder

prosjektnr.: prosjektnavn:.....

kontraktnr.:.....

Garantien gjelder for entreprenørens kontraktsforpliktelser, herunder morarenter og inndrivelseskostnader, ved mislighold i utførelsestiden og reklamasjonstiden. Garantien i utførelsestiden gjelder også entreprenørens ansvar for forsinket fullføring.

Garantien begrenses til

kr....., som utgjør 10 % av kontraktssummen, jf. NS 8405 pkt. 2.8, for forhold som påberopes overfor entreprenøren senest ved overtakelsen av kontraktarbeidet.

Garantien reduseres deretter til

kr....., som utgjør 3 % av kontraktssummen for forhold som påberopes overfor entreprenøren i de tre første årene av reklamasjonstiden, jf. NS 8405 pkt. 36.7.

Garantien i utførelsestiden og i reklamasjonstiden kan samlet ikke gjøres gjeldende for mer enn 10 % av kontraktssummen. I reklamasjonstiden kan garantien samlet ikke gjøres gjeldende for mer enn 3 % av kontraktssummen.

Garantien gjelder i tre år fra overtakelse og under enhver omstendighet inntil krav som byggherren har mot entreprenøren, og som er fremsatt mot entreprenøren innen 3 år fra overtakelse, er oppfylt. For det tilfelle at det har funnet sted delovertakelser, regnes de tre årene fra siste overtakelsesforretning.

Garantisten skal alltid varsles dersom kontrakten mellom byggherren og entreprenøren heves.

I henhold til denne garanti er byggherren ikke forpliktet til, ved avdragsbetalinger til entreprenøren/leverandøren, å holde tilbake noen del av utført arbeids/leveransens verdi. Byggherren har således adgang til å honorere avdragsfakturaene fullt ut.

Garantistens ansvar er ikke begrenset på annen måte enn det som følger av bestemmelsene her.

En eventuell transport fra Trondheim kommune til ny garantikreditor vil bli skriftlig notifisert til Garantisten seneste samtidig med transporten.

Garantisten aksepterer norsk rett og verneing i Norge (Sør-Trøndelag tingrett) for eventuell tvist som involverer garantisten og relaterer seg til aktuell kontrakt.

Sted/dato: _____

Bankens navn/stempel

Signatur

BLANKETT 1B - NS 8405 SIKKERHETSSTILLELSE

GARANTIERKLÆRING

Garanti nr.....

Garantisten
.....

.....
Organisasjonsnummer
.....

stiller seg herved overfor byggherren

Trondheim kommune, org nr.: 942 110 464
Postboks 2300 Torgarden, 7004 Trondheim

som selvskyldnerkausjonist for de kontraktsforpliktelser

Entreprenøren
.....

Organisasjonsnr.:
.....

har i henhold til
kontrakt av
.....

som gjelder prosjektnr.: prosjektnavn:.....
 kontraktnr.:.....

Garantien gjelder for entreprenørens kontraktsforpliktelser, herunder morarenter og inndrivelsesomkostninger, ved mislighold i reklamasjonstiden.

Garantien begrenses til

kr....., som utgjør 3 % av kontraktssummen, jf. NS 8405 pkt. 2.8 for forhold som påberopes overfor entreprenøren i de tre første årene av reklamasjonstiden, jf. NS 8405 pkt. 36.7.

Garantien i reklamasjonstiden kan samlet ikke gjøres gjeldende for mer enn 3 % av kontraktssummen.

Garantien gjelder i tre år fra overtakelse og under enhver omstendighet inntil krav som byggherren har mot entreprenøren, og som er fremsatt mot entreprenør innen tre år fra overtakelse, er oppfylt. For det tilfelle at det har funnet sted delovertakelser, regnes de tre årene fra siste overtakelsesforretning.

Garantisten skal alltid varsles dersom kontrakten mellom byggherren og entreprenøren heves.

I henhold til denne garanti er byggherren ikke forpliktet til, ved avdragsbetalinger til entreprenøren/leverandøren, å holde tilbake noen del av utført arbeids/leveransens verdi. Byggherren har således adgang til å honorere avdragsfakturaene fullt ut.

Garantistens ansvar er ikke begrenset på annen måte enn det som følger av bestemmelsene her.

En eventuell transport fra Trondheim kommune til ny garantikreditor vil bli skriftlig notifisert til Garantisten seneste samtidig med transporten.

Garantisten aksepterer norsk rett og verneing i Norge (Sør-Trøndelag tingrett) for eventuell tvist som involverer garantisten og relaterer seg til aktuell kontrakt.

Sted/dato: _____

Bankens navn/stempel

Signatur

BLANKETT 2 - NS 8405 FORSIKRINGSATTEST TINGSFORSIKRING

FORSIKRINGSATTEST

Tingsforsikring i overensstemmelse med NS 8405 pkt. 10.1.

Undertegnede forsikringsselskap bekrefter herved at tingskadeforsikring er tegnet i overensstemmelse med NS 8405 pkt. 10, Trondheim kommunes kontraktsbestemmelser pkt. 10 og

med nedenfor angitte polisenummer, forsikringssted, forsikringssum, forsikringstid og forsikringsvilkår.

Forsikringsselskapet kan i forsikringstiden bli fri sitt ansvar etter denne forsikringsattest

1. ved å varsle Trondheim kommune minimum 30 dager før opphør av forsikringsdekningen dersom den sies opp eller av annen grunn faller bort.
2. ved at Trondheim kommune tilsvarende og tilfredsstillende forsikringsattest som den foreliggende fra det forsikringsselskap som overtar forsikringsdekningen.

Forsikringstaker:

(Entreprenør)

Navn:

.....

Adresse:

.....

Organisasjonsnr:

.....

Medforsikret:

Trondheim kommune

Forsikringsbevis nr:

.....

Forsikringssted:

.....

Prosjektnummer og navn:

.....

Anleggets adresse:

.....

Forsikringssum:

.....

ikke

*Forsikringen er dekket på 1.risikovilkår. Forsikringsgiver påtar seg
risikoen for at forsikringssummen er dekkende.*

Forsikringstid: Forsikringen gjelder inntil alle arbeider vedrørende anlegget, bygget og/ prosjektet er overtatt av byggherren.

Forsikringen omfatter: Alle arbeider i forbindelse med kontraktsarbeidet, inkludert byggherrens risiko i prosjektet. Materialer byggherren har betalt forskudd for. Materialer byggherren har overgitt i entreprenørens besittelse.

Forsikringens dekningsfelt:

Forsikringen er dekket etter følgende vilkår

.....

generelle unntak:

1. Skade som direkte eller indirekte har sammenheng med krig, opprør eller alvorlige forstyrrelser av den offentlige orden.
2. Atomskade - uansett årsak - fra atomsubstans, dog ikke skade forårsaket av radioisotoper som i henhold til lov er tillatt brukt.
3. Skade ved svinn, underslag, og tyveri uten innbrudd.

Overfor Trondheim kommune som medforsikret vil ikke andre unntak fra forsikringsdekning enn de som uttrykkelig fremgår av denne forsikringsattest bli gjort gjeldende.

Forsikringsselskapet aksepterer norsk rett og verneting i Norge (Sør-Trøndelag tingrett) for eventuell tvist som involverer forsikringsselskapet og relaterer seg til aktuell kontrakt.

Sted/dato:

.....

.....

Forsikringsselskap

Signatur

BLANKETT 3 - NS 8405 Forsikringsattest ansvarsforsikring

FORSIKRINGSATTEST

Ansvarsforsikring i overensstemmelse med NS 8405 pkt. 10.2.

Undertegnede forsikringsselskap bekrefter herved at ansvarsforsikring er tegnet i overensstemmelse med NS 8405 pkt. 10.2 og de nedenfor angitte krav.

Forsikringsselskapet kan i forsikringstiden bli fri sitt ansvar etter denne forsikringsattest

1. ved å varsle Trondheim kommunen minimum 30 dager før opphør av forsikringsdekningen dersom den sies opp eller av annen grunn faller bort.
2. ved at Trondheim kommune mottar en tilsvarende og tilfredsstillende forsikringsattest som den foreliggende fra det forsikringsselskap som overtar forsikringsdekningen.

Forsikringstaker

Forsikringsselskapet bekrefter at

.....(entreprenøren)

organisasjonsnummer: har tegnet ansvarsforsikring.

Forsikringspolise nr.:

Forsikringssum

Forsikringssummen utgjør minst 150 G per skadetilfelle.

Forsikringstid

Forsikringen gjelder inntil alt kontraktarbeid, herunder reklamasjonsarbeid, er utført.

Forsikringens omfang

Det er inngått kontrakt mellom Trondheim kommune og entreprenøren om bygging

av.....
.....

Prosjektnummer:

Adresse:.....

Forsikringen dekker erstatningsansvar for skade som entreprenøren og dennes underentreprenører kan påføre byggherrens eller tredjemanns person og ting i forbindelse med utførelse av kontraktarbeidet.

Forbehold

Forsikringsselskapet bekrefter herved at forsikringsavtalen ikke inneholder bestemmelser som:

- reduserer byggherrens rett til å kreve forsikringsoppgjør direkte fra selskapet, eller
- kan redusere byggherrens krav på grunn av sikredes forhold **etter** at forsikringstilfellet er inntrådt, eller
- reduserer skadelidtes rettigheter overfor forsikringsselskapet i forhold til det som følger av forsikringsavtalelovens deklarasjoniske bestemmelser.

Forsikringsselskapet aksepterer norsk rett og verneting i Norge (Sør-Trøndelag tingrett) for eventuell tvist som involverer forsikringsselskapet og relaterer seg til aktuell kontrakt.

Sted/dato:

.....

.....

Forsikringsselskap

Signatur